

відповідних законодавчих актів і всієї системи підзаконного нормування, сприймати їх і цілеспрямовано діяти у зв'язку з виникненням кожної надзвичайної ситуації.

Література

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” від 16 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 23. – Ст. 176.
3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.
4. Закон України “Про аварійно-рятувальні служби” від 14 грудня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 4. – Ст. 25.
5. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13 липня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 42. – Ст. 348.
6. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” від 6 квітня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 28. – Ст. 224.
7. Могил С.К. Правове регулювання діяльності державних органів України в надзвичайних ситуаціях // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. пр. – Одеса: Юрид. літ., 2001. – Вип. 11. – С. 63–66.

УДК 631.338.43.02

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙ НА АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О.В. Романів

Львівський національний аграрний університет

Проведений аналіз впливу інвестицій на аграрний сектор економіки за даними Львівської області. Визначені шляхи їх залучення за рахунок можливих джерел фінансування.

Ключові слова: інвестиції, інвестування аграрного сектору, механізм залучення інвестицій, джерела фінансування.

Проведен анализ влияния инвестиций на аграрный сектор экономики по данным Львовской области. Определены пути их привлечения за счет возможных источников финансирования.

Ключевые слова: инвестиции, инвестирования аграрного сектора, механизм привлечения инвестиций, источника финансирования.

Analysis of investments on the agrarian sector of economy has been made on data of the Lviv area. Certain ways of their bringing in are determined due to possible sourcings of financing.

Key words: investment, investing agrarian a sector, mechanism of bringing in of investments, sourcing.

Вступ. Ситуація в економіці, що склалася в Україні сьогодні, потребує негайного реанімаційного втручання: спочатку заходів боротьби з кризою, а потім вже і переходу до ринкових форм господарювання.

Досягнення високого рівня соціально-економічного розвитку неможливе без ефективної структурно-інвестиційної політики перебудови економіки з метою створення сприятливого інвестиційного клімату, який в Україні формують ряд чинників: з одного боку, вигідне

природно-географічне розташування, сприятливий підприємницький клімат, а з іншого – складна політична ситуація. Крім цього, Україна знаходиться між двома сильними геополітичними утвореннями – країнами Європейського Союзу та країнами СНД, і від правильно вибраного інтеграційного курсу сьогодні і буде залежати ефективність використання вже залучених інвестиційних ресурсів та можливість економічного піднесення в цілому.

Питання формування оптимальної структури інвестиційного капіталу та аналізу можливих механізмів залучення фінансових ресурсів в сучасних умовах є надзвичайно актуальними та потребують постійного вивчення. Враховуючи дефіцит внутрішніх фінансових ресурсів на перший план виходить вдосконалення політики залучення іноземних інвестицій в межах загальної інвестиційної політики країни.

Постановка проблеми. Питання залучення інвестицій в аграрний сектор економіки було і залишається одним із найбільш актуальних. Дослідження науковців-економістів та фінансистів окреслили теоретично існуючі можливості отримання грошових коштів підприємствами різних видів, типів спеціалізації, форм власності. Безперечно, насамперед такими мають бути кошти, отримані за рахунок результативного господарювання й відповідного надходження виручки від реалізації продукції сільського господарства самими виробниками. Однак практика показала, що цих джерел недостатньо. Тому закономірно виникла та існує реальна проблема пошуку джерел надходження фінансових ресурсів в аграрний сектор економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цілком зрозуміло, що питання інвестицій в аграрний сектор економіки знаходиться в центрі уваги науковців та практиків, які займаються дослідженням його функціонування. Тут чітко окреслилося коло дослідників, які дотримуються позиції щодо розподілу інвестицій за об'єктами вкладень на реальні та фінансові. З огляду на зазначену проблематику можна виділити роботи таких вчених-економістів, як І. Бланк, В. Завгородній, М. Зубець, П. Рогожин, П. Саблук, В. Федоренко, В. Шевчук, В. Юрчишин.

Мета дослідження. Завданням статті є оцінка ефективності інвестування в аграрний сектор на матеріалах Львівської області з метою визначення можливих джерел залучення інвестицій у перспективі.

Виклад основного матеріалу. Інвестиції загалом відіграють активну роль у виробничо-фінансовій діяльності сільськогосподарських підприємств, оскільки забезпечують їх прибутковість у процесі виробництва продукції рослинництва і тваринництва. При цьому фінансові інвестиції виступають як джерела коштів для придбання та поповнення ресурсів, фінансування затрат щодо оплати праці, розрахунків із постачальниками та підрядниками. Безперервне фінансування всіх видатків не лише нормалізує виробничий процес, а й дозволяє здійснювати розширене відтворення за принципом самофінансування, а відтак воно забезпечує конкурентоспроможність виробника, можливість вирішення соціальних проблем.

В Україні сільське господарство, котре забезпечує близько третини валового внутрішнього продукту та зайнятість майже третини працюючих, водночас є найбільш вразливим місцем в економіці. У той час як у розвинутих країнах світу сільське господарство перейшло на ринкову модель розвитку і характеризується високою продуктивністю праці та надійною інвестиційною підтримкою держави, вітчизняному аграрному сектору притаманні кризові явища.

Світовий досвід свідчить, що без залучення й ефективного використання інвестицій сільське господарство не може розвиватися інтенсивно. Реформування економіки можливе на основі активізації інвестування, суттєвого збільшення обсягу інвестицій та використання всіх можливих джерел фінансування. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання визначення рівня інвестування аграрного сектору економіки та окреслення найбільш перспективних напрямів залучення капіталу. На сьогодні не існує єдиної точки зору щодо практичної й теоретичної обґрунтованості проблеми інвестування аграрної сфери та ролі держави у цьому процесі. Держава впливає на розвиток інвестиційних процесів шляхом відповідних вкладень і надання кредитів, проведення роздержавлення та приватизації, реалізації амортизаційної політики, податкового регулювання тощо [3, с. 431].

Для розвитку високоефективних ринкових відносин в аграрному секторі економіки конкурентного типу необхідною умовою є наявність належного інвестування. Для більшості

вітчизняних сільськогосподарських підприємств джерелом інвестицій є власні кошти (амортизаційні відрахування, прибуток), але для більш ефективного фінансового забезпечення слід використовувати залучені кошти, кошти державного і місцевого бюджетів. Адже за умов належної державної підтримки сільське господарство має всі реальні можливості формувати досить високі макроекономічні показники.

Важливого значення набуває регулювання фінансових відносин як на макро-, так і на мікрорівні. Особливо гостро така проблема стоїть в аграрному секторі економіки, оскільки на макрорівні не створені відповідні умови для його належного фінансування. Податкова, кредитна політика держави підриває можливості ринкового розвитку сільського господарства, адже податковий тягар, дефіцит кредитних ресурсів, відсутність необхідних дотацій та субсидій не дозволяє йому ефективно розвиватись.

Механізм залучення інвестицій, низка практичних проблем щодо інновацій, науково-технічних розробок не знаходять відповідей, залишаються не до кінця вирішеними. Механізм інвестування в сільськогосподарські підприємства можна вважати таким, що призводить до трансформації інвестиційних процесів в аграрній сфері, до певної злагожденості в економіці та у соціальній сфері. В зв'язку з цим актуального значення набуває аналіз механізму державного стимулювання інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, пошук додаткових джерел надходження фінансових ресурсів.

Науковці Інституту аграрної економіки УААН розраховували потребу в основних засобах, що оцінюється у 400–540 млрд. грн., з них на оновлення машинно-тракторного парку аграрних підприємств на рівні технологічних потреб необхідно 150–200 млрд. грн. [2, с. 11]. Отже, дефіцит фінансових ресурсів очевидний.

У зв'язку з поглибленням світової глобалізації переорієнтовуються підходи до регулювання державної політики сільського господарства, якості продукції тощо. Після вступу України до СОТ багато наукових досліджень присвячено проблемам розробки концептуальних засад формування національного аграрного сектору з врахуванням європейських стандартів. Рівень підтримки вітчизняного аграрного сектору економіки набагато менший за середній показник підтримки в країнах ЄС і є незначним за показником підтримки на 1 га ріллі (131 грн. на 1 га посівної площі, а на 1 га ріллі – 91,6 грн. проти 331 євро) [1, с. 52].

Задля орієнтації у регіональному аспекті проблеми нами розраховано ряд показників за даними Львівської області (таблиця).

Інвестиції в аграрний сектор економіки Львівської області та результати їх використання [4]

Показники	Роки			2008 р. в % до 2006 р.
	2006	2007	2008	
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	75,1	84,0	211,0	281,0
Прямі іноземні інвестиції, тис. дол. США	612,6	1652,6	31782,6	51,9 раза
Вартість основних засобів, млн. грн.	2479,1	2416,1	1912,1	77,1
– приріст за рік, млн. грн.	217,3	-63,0	-504,0	x
Оборотні активи, млн. грн.	18142,0	21909,8	30952,8	170,6
– приріст за рік, млн. грн.	1947,4	3767,8	9043,0	464,4
Сільський житловий фонд, кв. м	23136	23353	23585	101,9
Споживання електроенергії, млн. кВт-год	69,4	78,2	79,1	114,0
Внесення добрив на 1 га посіву:				
– мінеральних, кг	65	78	104	160,0
– органічних, тонн	1,0	0,9	0,9	90,0
Дебіторська заборгованість, млн. грн.	174,7	332,1	539,4	308,7
Кредиторська заборгованість, млн. грн.	280,0	357,9	368,3	131,5
Вироблено валової продукції в порівняльних цінах 2005 р., млн. грн.	4057,7	4264,7	4292,7	105,8
Рівень рентабельності, %	7,9	22,6	34,0	+26,1

Як бачимо із таблиці, обсяг інвестицій в основний капітал протягом 2005–2007 рр. зріс у 2,8 рази (181,0 %). Однак цифра росту оманлива, бо за нею стоїть зовсім невелика сума. 211 млн. грн. інвестицій, скерованих в аграрний сектор економіки для поповнення основного капіталу, є абсолютно недостатніми. Як наслідок, загальмувався відтворювальний процес: вартість основних засобів у сільському господарстві з 2007 р. має тенденцію до зменшення (на 63,0 млн. грн.), а у 2008 р. цей показник становив 504,0 млн. грн. Це означає, що морально і фізично застаріла техніка списується за непридатністю, а нова, яка мала б бути більш високопродуктивною та економічною, не надходить до виробників продукції через відсутність грошей для оплати вартості машин сільськогосподарського призначення.

Великим позитивом можна вважати ріст прямих іноземних інвестицій у 2008 р. до 31,8 млн. доларів США, але цієї суми теж недостатньо. Проте за рахунок цих інвестицій, а також власних фінансових інвестицій сільські товаровиробники забезпечують зростаючі обсяги приросту оборотних активів. У їх числі – збільшення застосування мінеральних добрив на 60,0 %; хоч і невисокими темпами (на 14,0 %), але зросло й споживання електроенергії.

Недостатні обсяги фінансових інвестицій практично призупинили нарощування масштабів житлового будівництва на селі. Сільський житловий фонд залишається практично на незмінному рівні. Незадовільним є стан розрахункової дисципліни на підприємствах аграрного сектору економіки. Адже раціональним вважається співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості як 1:1, а фактично воно знаходиться на рівні 1,46:1. Таким чином, через кредиторську заборгованість у 2008 р. аграрії користувалися оборотним капіталом лише в сумі 368,3 млн. грн., інвестуючи при цьому 539,4 тис. грн. через дебіторську заборгованість в інші підприємства-контрагенти. Становище, коли дебіторська заборгованість у 2008 р. вища кредиторської на 46,4 %, є незадовільна ще й тому, що інвестиції надаються багатим дебіторам за промислові товари, пальне і мастила тощо.

Розрахунки свідчать про надзвичайно високий рівень ефективності інвестицій в аграрному секторі економіки, про його привабливість. Так, навіть за порівняно невисоких інвестиційних вкладень у Львівській області у 2006–2008 рр. вдалось збільшити виробництво валової продукції сільського господарства на 5,8 %. Оскільки на 26,1 % підвищився рівень рентабельності, можна говорити про зростання прибутків, які стають джерелом подальшого нарощування фінансових інвестицій у перспективі.

Висновки. Країни з ринковою економікою без залучення інвестицій та ефективного інвестування аграрного сектору не можуть розвиватись ефективно. Сьогодні обсяг інвестицій у сільське господарство України незначний. Задля активізації інвестиційних процесів в аграрному секторі економіки держава повинна ефективніше проводити цілеспрямовану бюджетну, податкову, грошово-кредитну політику. Аграрний сектор є перспективним і для іноземного інвестора. В умовах глобальної фінансової кризи, коли ціни на продукти харчування стрімко підвищуються, в першу чергу слід інвестувати в сільське господарство як пріоритетну галузь економіки. Проведення земельної реформи, стабільна законодавча база виступають чи не головними чинниками активізації залучення іноземних інвестицій в економіку України.

У перспективі залучення інвестицій в аграрний сектор економіки має здійснюватися за рахунок всіх можливих джерел:

- власних коштів – амортизаційних відрахувань, прибутків;
- залучених коштів – кредитів міжнародних організацій та вітчизняних комерційних банків, грантів, іноземних інвестицій, коштів фізичних і юридичних осіб за рахунок приватизації землі, передачі землі у довгострокову оренду тощо;
- коштів державного та місцевих бюджетів відповідно до програм соціально-економічного розвитку.

Задля зростання інвестицій в аграрний сектор економіки вкрай необхідна гнучка державна підтримка, держава має стати для сільського господарства потужним внутрішнім

інвестором. Ефективний розвиток аграрного сектору економіки потребує безперервного забезпечення грошових надходжень. Значною мірою цьому могло б сприяти також законодавче врегулювання існуючих проблем ринку землі.

Література

1. Андрійчук В.Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В.Г. Андрійчук, М.В. Зубець, В.В. Юрчишин. – К. : Аграрна наука, 2005. – 140 с.
2. Кириленко І.Г. Аграрна реформа в Україні: надбання, проблеми / І.Г. Кириленко // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 8–14.
3. Поплавський В.Г. Інвестиції та їх привабливість в АПК України / В.Г. Поплавський // Основні напрями високоефективного виробництва в Україні на інноваційній основі : збірник матеріалів четвертих річних зборів Всеукраїнського конгресу економістів-аграрників, 25–26 червня 2006 р. – К. : Інститут аграрної економіки, 2006. – С. 429–438.
4. Статистичний щорічник Львівської області за 2008 рік. Ч. 1. – Львів, 2008. – 366 с.

УДК 342,725

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОВНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

М.А. Романюк
ОНПУ

В статті розглядається актуальна проблема захисту права громадян України на отримання освіти в державних вищих навчальних закладах на рідному мовному мові. Аналізуються причини та правові гарантії сучасного стану викладання на українському (державному) мові та мовах національних меншин в Юго-Западному регіоні України.

Ключевые слова: український мові, російський мові, національні меншини, російськомовне населення, двомовність, державна мові, держава, права національних меншин.

Актуальність проблеми. Сучасний розвиток української держави знову підіймає проблему правового регулювання мовних прав українців та національних меншин України. Чисельні публікації з цієї теми як у пресі так і в Інтернеті говорять про надзвичайну актуальність цієї проблеми в сучасному українському суспільстві. Серед багатьох таких публікацій наведемо лише декілька цитат [4–7], які характеризують гостроту зазначеної проблеми.

“Так, у російській/радянській імперії українців вважали народом, що не має жодних окремих, самостійних прагнень, а століттями лише мріяв “навіки поєднатися” з російським народом і зрештою розчинитися в ньому без сліду. Такий народ був “нормальним”, а українців, які прагнули чогось іншого, називали ким завгодно, тільки не людьми і не народом: мазепинцями, петлюрівцями, бандерівцями, націоналістами, й усі зусилля Російської держави були спрямовані на “нормалізацію” цих, так би мовити, хворих: фізичне знищення або русифікацію, що була єдиним радикальним методом лікування. А джерелом “ненормальності” завжди була якась іноземна зараза, і тому український рух паплюжили то як польську, то як австрійську інтригу, то як буржуазно-імперіалістичний вплив, а нині – як американську підступність.

Утвердження російської мови – це спосіб об’єднання країни, але ж ідеться не про нас, грішних, не про Україну, а про велику Росію. Саме її, велику Росію прагнуть укріпити коштом “нормалізації”, або, як кажуть поляки, *wynarodowienia*, тобто денационалізації